

★ 1 Onderstreep het gezegde.
Omcirkel het voltooid deelwoord.
Let op: niet in elke zin staat een voltooid deelwoord.

- 1 De hele klas is naar het museum geweest.
- 2 Daar hebben ze een speurtocht over de watersnoodramp gevolgd.
- 3 Die is speciaal voor kinderen uitgezet.
- 4 Daardoor zagen ze meer.
- 5 Ze lazen de bijschriften beter.
- 6 De kunstwerken werden met elkaar vergeleken.

★ 2 Maak van de zin een zin met een voltooid deelwoord.

- 1 Mare wint de speurtochtprijs.

Mare heeft de speurtochtprijs gewonnen.

- 2 Ze doet erg haar best.
-

- 3 Mare komt vaker in musea.
-

- 4 Ze viert er haar verjaardag.
-

- 5 Ze begrijpt al veel van de Nederlandse geschiedenis.
-

3 Maak van de zin in de onvoltooide tijd een zin in de voltooide tijd.

- 1 Guus baalt.

Guus heeft gebaald.

- 2 Hij houdt nooit van stilzitten.
-

- 3 Hij rent door de zalen.
-

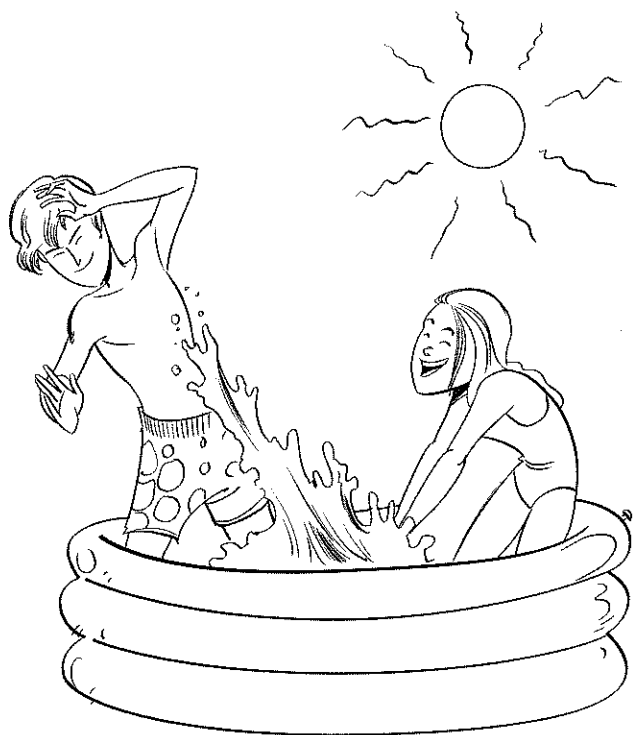
- 4 Een suppoost vangt hem op.
-

Dit ga je leren

Je leert hoe je van het hele werkwoord een **voltooid deelwoord** maakt.

Dit moet je weten

- Het **voltooid deelwoord** van de meeste zelfdeklankwerkwoorden maak je zo: ge + stam + d of t.
maken → Zijn vader heeft die kast **gemaakt**.
- Het voltooid deelwoord van veel andereklankwerkwoorden begint met ge- en eindigt op -en.
zingen → Hij heeft uit volle borst **gezongen**.
- Als een werkwoord begint met het voorvoegsel be-, ge-, ver-, ont-, her- of er-, krijgt het voltooid deelwoord geen (extra) ge-.
ontbijten → Zijn moeder heeft al **ontbeten**.

Dit ga je leren

Je leert hoe je het onderwerp en het werkwoordelijk gezegde in een zin kunt vinden. In het gezegde kun je de **persoonsvorm** van andere werkwoorden onderscheiden.

Dit moet je weten

- Alle werkwoorden die in een zin staan, vormen samen het werkwoordelijk gezegde. Een van de werkwoorden is de **persoonsvorm**.
- Het werkwoordelijk gezegde zegt wat er in een zin is gedaan of wordt gedaan.
- Het onderwerp vind je door te vragen: wie (of wat) + gezegde?

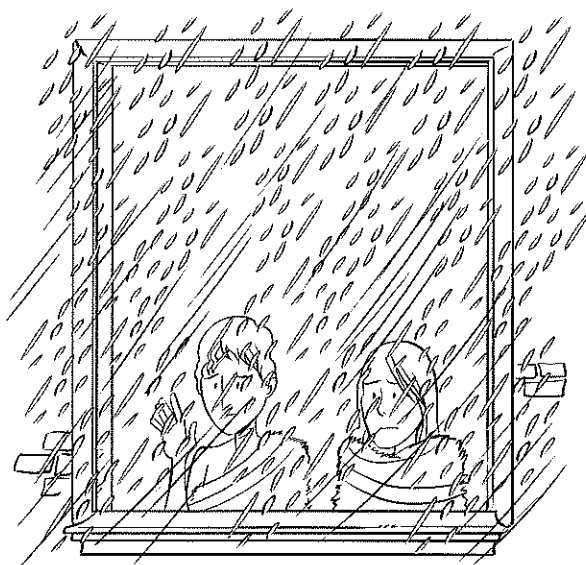
De takken zwiepen in de wind.

Wil je vanwege de storm blijven slapen?

Via de televisie probeerde de weerman iedereen te waarschuwen.

★ 1 Onderstreep het onderwerp en de persoonsvorm.

- 1 Vorig jaar werden we verrast door een storm.
- 2 De buren hadden net hun eten buiten uitgesteld.
- 3 De barbecue stond lekker te gloeien.
- 4 Wij hadden een zwembadje opgeblazen.
- 5 De wind stak ineens op.
- 6 Het zwembadje lag drie tuinen verderop.

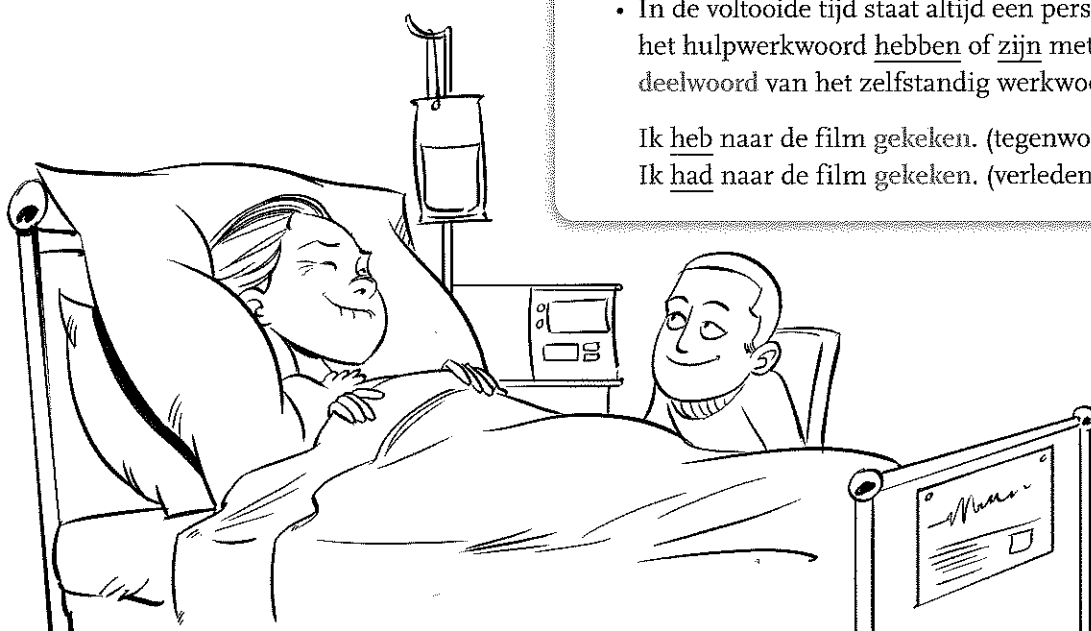

★ 2 Onderstreep het onderwerp en het gezegde. Omcirkel de persoonsvorm.

- 1 Donkere wolken waren aan de strakblauwe hemel verschenen.
- 2 De zon werd ingepakt door grijze wolken met zwarte randen.
- 3 De temperatuur leek met tien graden gedaald.
- 4 Het tafelkleed van de buren waaide in de boom.
- 5 Iedereen is zich toen een hoedje geschrokken.
- 6 We waren allemaal verrast door de storm.
- 7 We waren maar net op tijd binnen!
- 8 Daarna hebben we samen naar de televisie gekeken.

★ 1 Onderstreep het gezegde. Omcirkel de persoonsvorm.

- 1 Mijn oma ligt in het ziekenhuis.
- 2 Ze wordt daar goed behandeld.
- 3 Eerst sliep ze vooral.
- 4 Nu herstelt ze langzaam.
- 5 Daarom heeft ze een televisie bij haar bed gevraagd.
- 6 Ze is verslaafd aan soaps.

Dit ga je leren

Je leert hoe je kunt herkennen in welke **tijd** een zin staat.

Dit moet je weten

We onderscheiden de **onvoltooide tijd** en de **voltooide tijd**.

- De onvoltooide tijd geeft aan dat iets nog niet voltooid (afgerond) is.
- In de onvoltooide tijd staat een persoonsvorm van het zelfstandig werkwoord.

Ik kijk naar de film. (tegenwoordige tijd)

Ik keek naar de film. (verleden tijd)

- De voltooide tijd geeft aan dat iets gebeurd is en voltooid (afgerond) is.
- In de voltooide tijd staat altijd een persoonsvorm van het hulpwerkwoord hebben of zijn met een voltooid deelwoord van het zelfstandig werkwoord.

Ik heb naar de film gekeken. (tegenwoordige tijd)

Ik had naar de film gekeken. (verleden tijd)

★ 2 Onderstreep het gezegde. Kruis aan in welke tijd de zin staat.

	onvoltooide tijd	voltooide tijd
1 Ik <u>heb</u> mijn oma vaak <u>opgezocht</u> .	☐	☒
2 Dat vrolijkte haar op.	☐	☐
3 Nu is ze uit het ziekenhuis ontslagen.	☐	☐
4 Ze mag weer naar huis.	☐	☐
5 Ze heeft thuishulp aangevraagd.	☐	☐
6 Nu helpen wij haar met alles.	☐	☐
7 Ik heb de boodschappen gedaan.	☐	☐
8 Mijn zus verzorgt de katten.	☐	☐
9 Het zijn twee oude katten.	☐	☐
10 Mijn oma heeft ze altijd erg verwend.	☐	☐

★ 1 Waarnaar verwijst het verwijswoord **dat**, **die** of **wat**?

Kruis het goede antwoord aan.

- Het praatje dat de weerman hield was duidelijk.
 - de weerman
 - Het praatje
 - duidelijk
- De zon scheen uitbundig, wat wij erg fijn vonden.
 - De zon
 - wij
 - De zon scheen uitbundig
- Er is niets wat je humeur nog kon verpesten.
 - Er is niets
 - je
 - humeur
- De kinderen die van zwemmen hielden, waren blij.
 - De kinderen
 - zwemmen
 - blij
- We aten elke dag ijs, wat we bij de ijscoman kochten.
 - de ijscoman
 - ijs
 - We aten
- Het is het prettigste wat ik meemaakte die zomer.
 - ik
 - die zomer
 - Het is het prettigste

★ 2 Welk woord past op de lege plek?

Kies uit: die dat wat

- Hier vind je alles wat je nodig hebt voor de winter.
- Het sneeuwt, _____ niet iedereen leuk vindt.
- De man _____ het pad sneeuwvrij maakt, is er druk mee.
- Het hondje _____ jankt, houdt niet van sneeuw.
- Mijn oma strooide zout, _____ niets hielp.
- Uitglijden is het ergste _____ haar kon overkomen.

Dit ga je leren

Je leert wanneer je de **verwijswoorden** dat, die of wat gebruikt in een zin.

Dit moet je weten

Verwijswoorden verwijzen naar andere (zelfstandige naam-)woorden of naar een hele zin. Het verwijswoord verwijst meestal naar een woord dat vooraan in de zin staat.

- **Dat** verwijst naar een het-woord.
Het meisje **dat** ik aardig vind.
- **Die** verwijst naar een de-woord.
De jongen **die** ik gisteren ontmoet heb.
- **Wat** gebruik je:
 - na woorden over hoeveelheid: weinig, iets, niets, alles, veel.
Er is niets **wat** je nog kunt doen.
 - na de overtreffende trap zonder zelfstandig naamwoord.
Dat is het leukste **wat** ik gezien heb.
 - als het verwijst naar een zin.
Zijn ouders kochten een hond, **wat** hij erg fijn vond.

